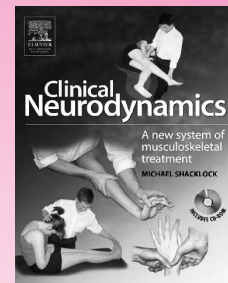

Shacklock M.O. CLINICAL NEURODYNAMICS

Churchill Livingstone:
Edinburgh, 2005

שם הסוקר: ישראל זבולון, MAppSc

הספר CLINICAL NEURODYNAMICS עוסק בנושא מרכזי בפרקטיקה הקלינית בפיזיותרפיה מוסקולוסקלטלית. נושא המוכר לרוב כ: "תנועתיות מערכת העצבים". המושג, neurodynamics אותו טבע המחבר במאמר שפרסם כבר ב-1995, בא להחליף מונחים כמו "neural tension" ואחרים אשר לכאורה רמזו כי הדבר העיקרי בנישה הזו הוא מתיחה של מערכת העצבים. **הספר** CLINICAL NEURODYNAMICS מכיל 12 פרקים. שלושת הפרקים הראשונים עוסקים בתיאוריה אודות המכאניקה של מערכת העצבים והקשרים פיזיולוגיים שונים. פרקים 4-7 עוסקים באבחנה על שלביה השונים, ופרקים 8-12 עוסקים בטיפול ומתמקדים בטכניקות נירודינמיות של הצוואר, הגף עליון, עמוד השדרה המותני והגף התחתון. מטרת הספר הנה לספק בסיס תיאורטי והגיון מנחה למטפל, כאשר הדגש הנו על בחירת הטכניקות ויישומן על פי הפתולוגיה/פתו-מכאניקה הקיימת על פי סווגו על פי המחבר. הספר כתוב באופן ברור והאירורים והדיאגרמות נהירות וממחישות היטב את הכתוב. כמו כן, הפרקים מלווים בדוגמאות קליניות ומצורף תקליטור להמחשה. חשוב מאוד לציין שזהו ספר של קלינאי לקלינאים. הספר אינו מכיל ראיות מחקריות מספקות ומשכנעות אודות הגישה הקלינית עצמה או אודות הרלוונטיות של התיאוריה ליישום הקליני ו-Shacklock אף מציין זאת:

«The complete validity of structural differentiation is not yet proven.» (p.14).

«This is good news from a clinical neurodynamics standpoint, however much work must be done before global acceptance of these techniques will occur.» (p. 100).

בפועל, Shacklock אינו מחדש הרבה. הספר הוא ברובו אוסף של «מתכונים» אשר מכוונים לדברי Shacklock לטיפול בבעיות פריפריות נירודינמיות. למרבה הפלא, אין אזכור בספר של מנגנונים של כאב נירופטי אשר היה ראוי לפרטם וכן אין אזכור של דרכי אבחון מעודכנים של כאב נירופטי. החומר הקליני בספר מבוסס על תיאוריה בנושאים של מכאניקה ופיזיולוגיה של מערכת העצבים ועל מסגרת קלינית של אבחנה של הפרעות עצביות על פי תפיסתו של המחבר. בספר ניכרות השפעות מגישתו של Maitland ש-Shacklock התחנך על ברכיה ולראיה עדכון של דיאגרמת התנועה הידועה והתאמתה להפרעות בתנועתיות מערכת העצבים.

Shacklock מצהיר על עצמו כ-biopsychosocialist (עמ' XII בהקדמה בספר), אך אין לכך כל ביטוי בספר פרט להצהרות. כקודא הייתי מצפה שספר חדש בנושא תנועתיות מערכת העצבים המפורסם בשנת 2005, יציג גישה אשר מתבססת על מודלים עדכניים כמו המודל הביופסיכוסוציאלי או המודל של ארגון הבריאות העולמי (ICF). כמו כן הייתי מצפה להתייחסות עדכנית למדעי הכאב ולדיון בהשפעות השונות והמגוונות של המוח על הביטוי הסימפטומטי של תנועה בכלל ותנועה של עצבים בפרט.

באותו הקשר, ישנה בעייתיות מסוימת ברקע התיאורטי אודות המכאניקה והפיזיולוגיה של מערכת העצבים. הרושם המתקבל הוא שניתן להניע את מערכת העצבים באופן מבודד מהרקמות השכנות. מחקרים אנטומיים הראו שלא ניתן להניע את מערכת העצבים מבלי שתיווצר תנועה במבנים שכנים ואף רחוקים. בנוסף, ישנם מחקרים אנטומיים חדשניים אשר הראו שלא קיימת הפרדה בין רקמות החיבור השונות ומערכת העצבים. לכן קשה לקבל משפטים כגון זה המצוטט כאן (עמ' 13): «Contralateral lateral flexion of the neck produces proximal movement of the nerves in the forearm and wrist **without** producing longitudinal movement in adjacent fascia, muscles or tendons.» (הדגשה שלי)

לסיכום, יש מקום חשוב לתנועת מערכת העצבים בהפרעות נירו-מוסקולוסקלטליות ואף אולי בבעיות שונות של מערכת העצבים (למשל, post CVA). אם מעיינים באופן ביקורתי ולא מחפשים רק "מתכונים", אזי, הספר יכול להיות לעזר לקלינאי ויכול לעזור מחשבה אודות הפרעות של תנועתיות מערכת העצבים במכלול של ליקויי תנועה וסימפטומים. התנועות והטכניקות המוצעות במסגרת הגישה הזו (לאו דווקא רק בספר זה) הן בעלות רלוונטיות קלינית כפי שרובינו נוכחים לדעת בעבודה הקלינית. מה שנותר הוא לבדוק במחקר את התקיפות של הגישה, מהן ההשפעות של הטכניקות בבעיות נירודינמיות שונות ואולי גם אחרות ולאילו בעיות קליניות הגישה הזו באמת מתאימה.